

Muntadas mostra al MACBA una lectura del sistema de l'art dels anys vuitanta

- El Museu presenta, en el marc de la **Col·lecció MACBA**, *Between the Frames: The Forum*, ambiciós projecte desenvolupat al llarg de 10 anys que reuneix les veus de 156 agents culturals i que la **Fundació MACBA** va adquirir el 2010.
- Una versió diferent de l'obra, que es va concebre en forma de panòptic amb set cel·les, es podrà veure aquesta tardor al **Long Beach Museum of Art** de Califòrnia, on es va iniciar el projecte l'any 1983.

Between the Frames: The Forum (Barcelona), 1983-1993 (2011). Instal·lació i projecte videogràfic (4 h 20 min). Col·lecció MACBA. Fundació Museu d'Art Contemporani de Barcelona, gràcies a la generosa col·laboració de la Fundació Repsol.

«El panòptic és un model de sistema penitenciari en el qual el vigilant és al centre i les cel·les i els presos al voltant. Substituir el guardià pel públic dóna als espectadors el paper de vigilants del sistema. És una manera simbòlica de demanar al públic d'estar alerta, de *tenir els ulls ben oberts*.» Amb l'objectiu de donar una visió del sistema artístic dels anys vuitanta, Antoni Muntadas (Barcelona, 1942) va entrevistar, entre 1983 i 1991, 156 protagonistes del circuit internacional de l'art: marxants, galeristes, col·leccionistes, comissaris, guies de museu, crítics d'art, mitjans de comunicació i artistes; és a dir, els intermediaris entre l'obra i el públic. L'artista va agrupar els extractes en vuit capítols, cadascun dedicat a un tipus de professional del món de l'art. El resultat va ser *Between the Frames: The Forum*, projecte videogràfic que originàriament es va concebre amb la forma d'un panòptic i que es va presentar per primer cop al Wexner Center for the Arts a Columbus (Ohio, EUA). A partir d'un espai central, es desplegaven set cel·les amb un monitor cadascuna on es reproduïen de manera simultània els vuit capítols (els marxants i els galeristes apareixen en una mateixa cel·la). Des de llavors, aquest projecte s'ha mostrat utilitzant diferents dispositius: des de la dispersió dels capítols per les sales i les oficines del CAPC Musée d'Art Contemporain de Bordeus fins a les diferents posades en escena en altres institucions d'Europa i els Estats Units per part d'un banquer, un filòsof, un historiador i un sociòleg. La Fundació MACBA va adquirir el treball el 2010 amb la seva concepció original (el *panopticon*), adaptada a l'espai de la institució, i ara la mostra al Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) amb motiu de l'exposició *Volum*, que a partir de novembre mostrarà per primera vegada obres de la seva col·lecció i de la Fundació "la Caixa". *Between the Frames: The Forum (Barcelona)* convida a fer noves lectures i interpretacions d'aquesta obra de llarga durada i de reformulació constant, ja que, juntament amb la instal·lació original ideada per Muntadas, s'exhibeix la documentació (fotografies, diagrames i textos) de les diferents posades en escena que se n'han fet, mentre que el Centre d'Estudis i Documentació del MACBA posa a disposició del públic les gravacions en vídeo de les 156 entrevistes originals en la seva versió íntegra.

L'origen de *Between the Frames: The Forum* és en l'exposició *Comments*, que el Long Beach Museum of Art (LBMA) de Califòrnia va organitzar l'any 1983 i on va participar Muntadas. «Vaig sentir com els “docents” del museu explicaven el treball que hi tenia exposat, *La televisión* (1980), i em va sorprendre la seva interpretació. Als Estats Units, els “docents” són en general guies i animadors benèvols que tenen un paper important als museus. Aquesta experiència em va fer reflexionar d'una manera “micro” sobre el que passa entre l'art, l'artista i el públic», explica Muntadas. Gairebé tres dècades després, *Between the Frames: The Forum* es podrà veure al museu californià amb motiu de l'exposició col·lectiva *Exchange and Evolution* (del 7 d'octubre de 2011 al 12 de febrer de 2012), que oferirà una visió del panorama videogràfic internacional dels anys vuitanta i que forma part d'un ambiciós projecte expositiu de la Getty Foundation (Los Angeles), amb la col·laboració de més de vint-i-cinc institucions artístiques de Califòrnia del Sud. En aquest cas, el projecte de Muntadas es mostrarà a partir d'una nova interpretació, inèdita per tant, que durà a terme la investigadora i comissària independent austríaca Doris Berger.

Al Museu d'Art Contemporani de Barcelona, el projecte sí que es podrà veure amb el seu dispositiu arquitectònic original: el panòptic. «L'esperit d'aquesta obra és l'experimentació», diu Muntadas. En aquest sentit, l'exposició al MACBA aporta llum nova sobre el mètode de treball de l'artista, amb una doble posada en escena: a l'Edifici Meier es podrà veure la instal·lació videogràfica original (l'estructura modular de la instal·lació, però adaptada a la constitució arquitectònica de les sales del Museu), juntament amb la documentació (textos, fotografies i diagrames) de les diverses interpretacions que d'altres han fet de l'obra; mentre que a la planta baixa del Centre d'Estudis i Documentació del MACBA es podran consultar les gravacions originals de les 156 entrevistes, que l'artista va dipositar al MACBA l'any 2009.

Doble adquisició per part de la Fundació MACBA

Lluny de fixar o tancar l'obra, aquesta doble incorporació al MACBA (el dipòsit de les gravacions originals digitalitzades i l'adquisició per part de la Fundació MACBA de la instal·lació original) obre noves vies de lectura i d'anàlisi de la instal·lació de Muntadas, dels processos i les metodologies que comporta i de les institucions artístiques que implica. L'obra s'emmarca en les múltiples instal·lacions de l'artista que fan una dissecció del complex engranatge entre art, política i economia. «Als anys vuitanta, el sistema de l'art s'estava transformant. En el món de l'art hi ha, d'una banda, el treball dels artistes i tot el que envolta la producció de l'obra i, de l'altra, el sistema que constitueix l'entorn de la intermediació: la difusió, la venda, el col·leccionisme, la distribució, tot el que afecta la visibilitat posterior del projecte. Els anys vuitanta representen un període molt concret en què alguns d'aquests intermediaris van ocupar un poder excessiu i van tenir una visibilitat exagerada. Per això volia entendre com s'havia arribat a una situació com aquesta», explica Muntadas en una entrevista amb Anne Bénichou feta amb motiu del llibre que el MACBA publicarà aquest any sobre *Between the Frames: The Forum* dins de la sèrie que el Museu dedica a obres de la Col·lecció MACBA.

Cada un dels vuit capítols s'inicia amb el text següent: «L'art, com a part del nostre temps, de la nostra cultura i societat, comparteix —i està afectat per— normes, estructures i tics com altres sistemes econòmics, polítics i socials del nostre entorn.» Els vuit capítols corresponen als

marxants, els col·leccionistes, les galeries, els museus, els guies, els crítics, els mitjans de comunicació i un epíleg. «No vaig voler fer un vuitè capítol sobre els artistes, però sí un epíleg que, com si fos un pròleg, respongués a la intenció ben clara de fer un balanç.» Entre els nombrosos participants hi ha Harald Szeemann, Leo Castelli, Marian Goodman, Maria Corral, Kaspar König, Benjamin Buchloh, Lucy Lippard, Pierre Restany, Achille Bonito-Oliva, Catherine Millet, Daniel Giralt-Miracle, Romà Gubern i Maria Lluïsa Borràs, així com els artistes que apareixen a l'epíleg Joseph Beuys, John Baldessari, Dan Graham, Jaume Xifra, Hans Haacke i Krzysztof Wodiczko, entre d'altres. Muntadas no dóna importància a «qui parla», sinó al fet que «es parli», amb la idea d'orquestrar així una mena de murmurí anònim. «El que m'interessa és el que diu la gent, els valors i les opinions que expressen, però no necessàriament la persona que està parlant. Intento evitar que de certs individus n'emani una autoritat. No els identifico perquè no els vull mitificar, especialment aquells i aquelles que són ben coneguts. El món de l'art ha patit molt per culpa d'aquestes mitificacions. Als crèdits del final de cada cinta, hi consten tots els participants», resumeix l'artista.

Muntadas presenta les entrevistes amb un dispositiu expositiu radial: una estructura modular circular amb un espai central (un espai físic de discussió, d'aquí ve la referència al «fòrum» que fa el títol), on aboquen set espais cel·lulars amb un monitor cadascun on es projecten de forma simultània els vuit capítols. Cada cel·la està il·luminada amb un color diferent. L'estructura radial de la instal·lació evoca un panòptic invertit, aquesta arquitectura del sistema penitenciari modern que caracteritza, segons Michel Foucault, les societats modernes disciplinàries. Muntadas situa l'espectador en el lloc del vigilant i li imbueix així un rol de supervisor del sistema de l'art. «Quan els espectadors arriben, tenen una visió panoràmica, i després trien per on volen començar. El públic assumeix un treball de postmuntatge: quan es comença a mirar cada capítol i quan s'acaba? Hi ha una mena de "muntatge corporal" protagonitzat pels membres del públic que entren, surten, s'aturen un, cinc o vint minuts en cada capítol», explica Muntadas. Finalment, cada persona fa el darrer editatge.

Les *open visuals* o imatges obertes

La imatge de la persona entrevistada només apareix al començament de les seves declaracions. Després, acompanyen les veus unes imatges que funcionen com a metàfora visual de la tipologia de les persones entrevistades: un dia a la borsa de Tòquio en el cas dels col·leccionistes, l'anada i tornada de les onades a San Diego en el cas dels crítics, els trens automatitzats de Vancouver per als marxants i galeristes, el trànsit en una autopista de Los Angeles per als guies, maquinària industrial a Columbus (Ohio) per a l'epíleg... Imatges que l'artista anomena *open visuals* (imatges obertes), com un recurs visual que reforça la intenció del projecte. Muntadas no apareix mai a la imatge o a la banda sonora, i les seves preguntes han estat substituïdes per paraules clau que engloben les qüestions a tractar: el rol dels professionals, el mercat, les modes, el públic, els formats... Les entrevistes de la instal·lació mantenen la llengua original en què van ser fetes: anglès, castellà, català, italià, francès i portuguès, i no estan subtítolades. El públic tindrà a la seva disposició una publicació gratuïta que recull les transcripcions dels vuit capítols en tres edicions: català, castellà i anglès.

Més enllà del seu dispositiu circular original, l'obra s'ha presentat des dels anys noranta utilitzant dispositius molt diferents que renoven la lectura i la interpretació d'un treball que es

podria considerar com un precedent de la sèrie *On Translation*. Al CAPC Musée d'Art Contemporain de Bordeus (1994), Muntadas fins i tot va distribuir les seccions no sols als espais públics de la institució, sinó també als administratius (normalment tancats al públic). Entre 1990 i 2000, l'artista va delegar en quatre ocasions el disseny i la realització de dispositius de presentació de vídeos a terceres persones: «L'esperit de tota aquesta obra és l'experimentació», resumeix Muntadas.

Mentre que a la planta 1 de l'Edifici Meier es podrà veure la instal·lació original, així com la documentació de totes aquestes diferents posades en escena de l'obra, la planta baixa del Centre d'Estudis i Documentació del MACBA oferirà als visitants la possibilitat de veure, per primera vegada i de manera íntegra, la totalitat de les gravacions en vídeo de les 156 entrevistes originals, així com documentació de l'artista vinculada a la realització de les entrevistes. A la tardor del 2008, Muntadas i el MACBA van arribar a un acord per traspassar el contingut de les cintes originals a un format digital (més de cent hores de gravació, de les quals l'artista va extreure quatre hores i vint minuts per a la realització de *Between the Frames: The Forum*. L'objectiu és garantir-ne la conservació, però també posar-les a disposició del públic per a la seva consulta permanent i com a documents d'arxiu accessibles als investigadors, per donar peu a noves interpretacions d'aquest projecte de relectura constant.

Amb motiu d'aquesta presentació, el MACBA edita dues publicacions: ■ **Muntadas. *Between the Frames (les transcripcions)***. Barcelona: MACBA, 2011. Tres edicions: català, castellà i anglès. Recull totes les transcripcions de les declaracions dels protagonistes del projecte. Disponible a partir del 28 de setembre. ■ ***Between the Frames: The Forum***. Sèrie Col·lecció de la Col·lecció. Textos d'Anne Bénichou i de Muntadas. Barcelona: MACBA, 2011. Dues edicions: català-castellà i anglès. Llibre dedicat al projecte i que inclou una entrevista amb Muntadas. Disponible a finals d'any.

► **Imatges en alta resolució de la instal·lació a <http://www.macba.cat/press/muntadas6663/>**

Between the Frames: The Forum (Barcelona)

Del 28 de setembre de 2011 a l'abril del 2012

■ **MACBA:** Plaça dels Àngels, 1. 08001 Barcelona. www.macba.cat

■ **ESPais DE L'EXPOSICIó:** Planta 1 de l'Edifici Meier i planta baixa del Centre d'Estudis i Documentació del MACBA

■ **HORARI:** Dilluns, dimecres, dijous i divendres, d'11 a 19.30 h; dissabtes, de 10 a 20 h; diumenges i festius, de 10 a 15 h; dimarts no festius, tancat

■ **VISITES GUIADES DIÀRIES** (incloses en l'entrada)